

גשר למתגרשים

סוזן זיידל, גירושין בדרך אחרת, מאנגלית: אסתי ניומן, אור"ע, 190 עמ'.
בי שלא הצליח בנישואיו יורקק לגס גדול כדי להצליח בגירושיו. האמת הזאת ידועה לכל זוג, שחיי המשותפים הגיעו לסיימם: אם לא קל להתמודד עם שותף לחיים 24 שעות ביממה גם כשהכל "בסדר" - קשה, קשה מאוד להצטמצם עם שותף לשעבר כזה, כאשר תותחי הגירושין רועמים.

בחברה המודרנית בעולם, בעיקר בחלק ממדינות ארה"ב, כל זוג שני שנישא צפוי להתגרש (בישראל - איזה פיגור מבורך! - השיעור נמוך לאין שיעור). החברה המערבית הזאת, המכונה "מתקרמת", מנסה בשנים האחרונות להתמודד עם נוקי הגירושין בעזרת טכניקת "הגישור". מטרתה: למנוע מהקן המשפחתי להפוך לקן הקוקיה. משימה מאוד לא קלה, בהתחשב בכך שמדובר בסיכסוך המתודלק ביצרים עזים ועמוקים.

המושג "גישור" מצביע על פיוס ואיחוד, אבל תכלית התהליך היא לגשר בין בני הזוג הניצים, במטרה הפוכה - להביאם לפירוד בכבוד: "כבוד עצמי, כבוד לשותף וכבוד לשנות הזוגיות, שקדמו לפגיעת הנישואין", כלשונה של המחברת, משום ש"הגישור מאפשר לזוגות להיפרד זה מזה בלי להפוך לאויבים".

עם זאת, המחברת מספרת על מיקרים שזוגות באו ל"גישור" כדי להתגרש, והחליטו להתפייס. זוג אחר שינה כיוון יום לפני מועד הגירושין. יש מיקרים, שבהם

איור: מירה פרידמן

ההתפייסות מתחילה, או מואצת, לאחר הגירושין. גישור היא שיטה, התלויה בהסכמה מראש של שני הצדדים לנסות ליישב את הסיכסוך ביניהם שלא באמצעות הליכים משפטיים. הצדדים בוחרים צד שלישי, גייטראלי, המקובל עליהם כמי שיסייע להם להגיע להסדר גירושין ללא צורך בהתדיינות משפטית.

בני הזוג אינם חייבים לקבל את דעתו של המגשר, שתפקידו אינו שיפוטי. הנייטראליות של המגשר אינה מונעת ממנו להביע את דעתו, להציע פתרונות ולהפעיל סמכותיות - אבל מגשר מיומן לא ינסה לכפות את דעתו.

מה קורה כאשר ניסיון ה"גישור" אינו מצליח? הצדדים, או אחד מהם, יכולים ורשאים לפנות לאופציה המשפטית. יש להניח, כי ההליך השיפוטי, במיקרה זה, יהיה מעורר יותר, וגם זו לטובה. שכן הגישור מעודד תיקשורת ישירה בין בני הזוג, מדרבן אותם למיפגש מוחני במקום מיפגש כוחני. תיקשורת כזו מאפשרת לצדדים החלוקים לתקן דעות מקובעות, שכל צד מתבצר בהן. הפגישות - בנוכחות המתווך - משמשות גם אמצעי לפירוק כעסים ולהטחת האשמות, שכל צד אוגר כלפי השני. ה"אגירה" הזאת, המצטברת במשך שנות הנישואין, אינה מוסיפה בריאות, ומוטב להשתחרר ממנה בנוכחות המגשר.

תיקשורת ישירה, שאינה אפשרית במיקרי סיכסוך קשים בלא מתווך, יוצרת בדרך כלל אוריה חיובית, המסייעת לבני זוג להתקדם לפיתרון נכון יותר. כאן, לדעתי, עיקר חשיבותה של טכניקת הגישור, כמו גם כל יעוץ או טיפול זוגי, יהיה שמו אשר יהיה. לפיכך טוב עושים נשים ובעלים, הנרתעים או מתביישים לפנות ליעוץ מקצועי, אבל מוצאים באוזנו של חבר משותף תחליף להליכה מסודרת ליעוץ. גם "מתווך" כזה עשוי מאוד לשפר את התיקשורת - או, ליתר דיוק, את חוסר התיקשורת - בין בני זוג ניצים.

כאשר לבני הזוג יש ילדים, נודעת חשיבות נוספת לשימוש באמצעי שיספר את התיקשורת ביניהם. אפשר להתגרש מהאשה, אי אפשר להתגרש מהילדים, ומי רוצה, והקשר איתם מחייב תיקשורת בין ההורים. הואיל והילדים משלמים תמיד את מחיר הסיכסוך, נורמליזציה בין הוריהם, לפחות לאחר הגירושין, היא התרומה המיוערת שראוי להורים לתרום לטובת צאצאיהם.

מגשר מיומן מסייע להורים להתמקד בצורכי הילדים. משימתו לשכנעם לנתק את היריבות ביניהם מענייני הילדים ולגרום להם לקבל החלטות נכונות בכל הקשור לילדים. יש מגשרים המשמשים, למעשה, כנציגי הילדים, שאיש אינו שואל לדעתם ואין מי שייצג אותם במאבקים המכוערים, המשפיעים על חייהם ולעתים משנים אותם באופן משמעותי.

במיקרים מסוימים נפגש המגשר גם עם הילדים. הוא שומע מה מעיק עליהם, הם מוצאים אחזן לפרוק את חרדותיהם. המגשר מעביר להם מסר - לעתים לאו רווקא מילולי - שלא שכחו אותם בבית (ההרוס) ושטובתם נלקחה בחשבון.

אלה שבחי השיטה. מכאן לשבחי הספר: הוא כתוב כהלכה, מאוזן, בהיר מאוד, מחולק לפרקים קצרים וערוך היטב. התרגום מאנגלית (של אסתי ניומן) מעולה. את העטיפה היפה עיצב חיים רון.

■ בני דון-יחיא

הכותב הוא משפטן העוסק בנושאי משפחה